

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.17.4.2025

Pani
Renata Szarzyńska
Prezes Stowarzyszenia MAKI
ul. Sikorskiego 12
62-200 Gniezno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/25/032 Zapewnianie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy w formie
środowiskowych domów samopomocy**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie MAKI ul. Sikorskiego 12, 62-200 Gniezno ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Renata Szarzyńska, Prezes Stowarzyszenia od 3 września 2008 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na bieżące prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy. 2. Świadczenie usług i zapewnienie standardu w ramach środowiskowych domów samopomocy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 z wykorzystaniem dowodów i informacji sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Poznaniu.
Kontroler	Krzysztof Kowalak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/102/2025 z 9 lipca 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Stowarzyszenie.

² j.t. Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W latach objętych kontrolą Stowarzyszenie MAKI prawidłowo wykorzystało dotacje przeznaczone na bieżące prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy „Dom Tęcza”⁴. Zrealizowano wszystkie postanowienia umów zawartych z jednostką zlecającą prowadzenie Domu, tj. Urzędem Miasta Gniezno⁵, a liczba uczestników ŚDS wykazywana w sprawozdaniach składanych do właściwego do spraw społecznych wydziału urzędu wojewódzkiego, była zgodna ze stanem faktycznym.

Stowarzyszenie w sposób prawidłowy realizowało usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Uczestnikom zapewniono zarówno zajęcia grupowe, jak i indywidualne, które odpowiadały ich potrzebom i wynikały ze sporządzonych przez zespół wspierająco-aktywizujący, indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego. Nie dokumentowano natomiast dokonywania oceny możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu, jaki będzie niezbędny na jego realizację w przypadku nowo przyjętych uczestników. W skład ww. zespołu wchodził pracownicy Domu, którzy posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe. W poszczególnych okresach nie osiągnęto wskaźnika zatrudnienia ustalonego w § 12 ust. 1a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy⁶. Ponadto, dla pracowników Domu prowadzących treningi umiejętności komunikowania się, nie zorganizowano, z zachowaniem wymaganej trzyletniej cykliczności, szkoleń z umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, co stanowiło naruszenie § 23 ww. rozporządzenia.

Uczestnicy mieli do dyspozycji budynek spełniający warunki określone w § 18 rozporządzenia w sprawie ŚDS, tj. w zakresie m.in.: wymaganej powierzchni w przeliczeniu na jednego uczestnika, braku barier architektonicznych, czy też znajdujących się w nim pomieszczeń (przy założeniu wykorzystania ściany mobilnej) oraz dysponowania odpowiednim sprzętem i wyposażeniem. Wykorzystywany budynek pod względem architektonicznym przystosowano do osób z niepełnosprawnością ruchową, za wyjątkiem stwierdzonych usterek w sali rehabilitacyjnej, które usunięto w toku kontroli. Nie był on natomiast odpowiednio przystosowany dla osób niewidomych lub słabowidzących.

Z wykonawcą mobilnej ściany w pomieszczeniach Domu nie zawarto pisemnej umowy na roboty budowlane, co było niezgodne z art. 648 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁷ oraz nie sporządzono protokołu odbioru inwestycji. Nadto inwestycja ta, na którą wydatkowano 78,6 tys. zł, nie była wykorzystywana. Jej realizacja wynikała z konieczności spełnienia standardu

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: ŚDS „Dom Tęcza” lub Dom.

⁵ Dalej: Urząd Miasta lub UM.

⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 249, dalej: rozporządzenie w sprawie ŚDS.

⁷ Dz. U. z 2025 po. 1071 ze zm. Dalej: ustawa kodeks cywilny.

posiadania odrębnej sali ogólnej oraz jadalni, nie z faktycznych potrzeb, w tym zwłaszcza uczestników Domu.

Ponadto, stwierdzono, że Stowarzyszenie nie wywiązało się z obowiązku przekazania do Urzędu Miasta wszystkich sprawozdań z działalności ŚDS „Dom Tęcza”, a także z opóźnieniem poinformowało Wydział Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta o czasowym zamknięciu Domu. Nieprawidłowości te, z uwagi na formalny charakter, nie miały wpływu na skuteczność świadczonych usług.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁸ kontrolowanej działalności.

OBSZAR

1. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na bieżące prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy.

Opis stanu faktycznego

Stowarzyszenie MAKI⁹ powołano 16 grudnia 2008 r. z inicjatywy rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnością intelektualną. Głównym celem Stowarzyszenia była i jest pomoc osobom z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem w codziennym życiu, dbanie o przestrzeganie wobec nich praw człowieka, wyrównywanie szans oraz inspirowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także tworzenie wzajemnego wsparcia dla ich rodzin.

1.1. W wyniku przeprowadzonych przez Prezydenta Miasta Gniezna dwóch otwartych konkursów ofert¹⁰ na prowadzenie w latach 2020-2025 środowiskowego domu samopomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, Stowarzyszenie MAKI zawarło dwie umowy¹¹ na prowadzenie w Gnieźnie ŚDS „Dom Tęcza”. Zgodnie z tymi umowami Stowarzyszenie MAKI otrzymało dotacje na bieżące prowadzenie Domu w wysokości odpowiednio: 1.068,2 tys. zł¹², 1.345,2 tys. zł¹³ oraz 1.399,0 tys. zł¹⁴. Ponadto, w 2022 r. Stowarzyszenie MAKI otrzymało 78,6 tys. zł na wydatki inwestycyjne.

Stowarzyszenie MAKI prawidłowo realizowało postanowienia zawarte w ww. umowach. Badanie próby 31 dowodów księgowych¹⁵ na łączną kwotę 193 tys.¹⁶ zł wykazało, że poniesiono je terminowo oraz prawidłowo, tj. wiązały się one

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ MAKI – Miłość, Aktywność, Korzyść, Integracja.

¹⁰ Oferta realizacji zadania publicznego, o której mowa w art. 14 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U z 2018 r. poz. 450 ze zm.).

¹¹ Nr WSS.S.8122.3.20220 z 2 stycznia 2020 r. (obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2022 r.) wraz z aneksami nr 1-13 oraz nr WSS.8122.2.2023 z 2 stycznia 2023 r. (obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2025 r.) wraz z aneksami nr 1-11 (według stanu na 6 maja 2025 r.).

¹² Z czego: 849,9 tys. zł na bieżące funkcjonowanie (działanie a), 183,3 tys. zł na osoby z autyzmem lub niepełnosprawnościami sprzężonymi (działanie b) oraz 35 tys. zł na remont: malowanie, szpachlowanie ścian i parapetów (działanie c).

¹³ Z czego: 1.095,4 tys. zł (działanie a) oraz 249,8 tys. zł (działanie b).

¹⁴ Z czego: 1.137 tys. zł (działanie a) oraz 262 tys. zł (działanie b).

¹⁵ Wydatki dotyczyły m.in.: zapewnienia wyżywienia uczestnikom ŚDS; zakupu: materiałów do pracowni, środków czystości i wyposażenia; dowozu uczestników do ŚDS; konsultacji psychologicznych; usługi fizjoterapeutycznej; remontu wybranych pomieszczeń w ŚDS.

¹⁶ Z czego w: 2022 r. 75,5 tys. zł, 2023 r. 92,2 tys. zł oraz 2024 r. 25,3 tys. zł.

z realizacją powierzonego zadania publicznego. Stowarzyszenie, w związku z realizacją ww. zadania, prowadziło odrębną ewidencję księgową, a także realizowało obowiązki informacyjne dotyczące sfinansowania zadania publicznego ze środków otrzymanych z budżetu Wojewody Wielkopolskiego.

Dotacje otrzymane na bieżące prowadzenie ŚDS „Dom Tęcza”, według stanu na koniec każdego roku spośród lat objętych kontrolą, wykorzystano wyłącznie na zadania określone w umowie i zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 7-9, 196-251, 637-640, 701-707, 826-922, 1694-1793)

Zgodnie z zawartymi umowami, Stowarzyszenie MAKI wywiązało się z obowiązku terminowego¹⁷ złożenia jednostce zlecającej sprawozdań końcowych z wykonania zadania publicznego realizowanego w latach 2022-2024¹⁸. W sprawozdaniach tych wykazano m.in. poniesienie wydatków w niższej wysokości od kosztów wynikających z zawartych umów, tj. odpowiednio o: 3 838,50 zł, 369,86 zł oraz 878,94 zł. Niewykorzystane środki finansowe zwrócono terminowo na rachunek bankowy Urzędu Miasta, tj. odpowiednio: 13 stycznia 2023 r., 15 stycznia 2024 r. oraz 7 stycznia 2025 r.

Ponadto, zawarte umowy zobowiązały Stowarzyszenie do składania sprawozdań częściowych z wykonania zadania publicznego za dany miesiąc w terminie do 15 dnia następnego miesiąca¹⁹. Na podstawie próby czterech miesięcznych sprawozdań z każdego roku objętego kontrolą stwierdzono²⁰, że Stowarzyszenie MAKI terminowo oraz prawidłowo wywiązało się z ww. obowiązku.

(akta kontroli str. 196-501)

Liczba uczestników ŚDS „Dom Tęcza” zadeklarowana w 12 miesięcznych sprawozdaniach pn. *Informacja o liczbie osób uczestniczących w zajęciach ŚDS*²¹, przesyłanych do Wojewody Wielkopolskiego, była zgodna z danymi wykazywanymi w ewidencji uczestników oraz w listach ich obecności. Objęte analizą ww. miesięczne sprawozdania przygotowano prawidłowo oraz zgodnie ze stanem faktycznym. W szczególności, liczba miejsc w ŚDS „Dom Tęcza” według ewidencji zbiorczej odpowiadała liczbie osób wykazanych w listach obecności, jak również sprawozdawana liczba osób biorących udział w zajęciach była zgodna z liczbą podpisów na liście obecności oraz z dokumentami wyjaśniającymi nieobecności (zwolnienia lekarskie, sporządzone przez rodziców/opiekunów prawnych usprawiedliwienia nieobecności).

(akta kontroli str. 1076-1114, 1331-1332)

1.2. Stowarzyszenie, 27 stycznia 2022 r., wystąpiło do Prezydenta Miasta Gniezna z wnioskiem o środki finansowe na zadanie inwestycyjne w wysokości

¹⁷ Tj. do: 30 stycznia następnego roku po zrealizowanym zadaniu publicznym.

¹⁸ Według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia z 24 października 2018 r. Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. z 2018 r. poz. 2057). Dalej: rozporządzenie w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów.

¹⁹ Według wzoru z rozporządzenia w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów.

²⁰ M.in. za lipiec 2022 r., sierpień 2023 r. oraz październik 2024 r.

²¹ Badaniem objęto miesiące: styczeń, kwiecień, lipiec i październik 2022 r.; luty, maj, sierpień i listopad 2023 r.; marzec, czerwiec, wrzesień i grudzień 2024 r.

490 000,00 zł na rozbudowę budynku²², w ramach którego planowano dostosowanie go do spełnienia wymogu dysponowania oddzielną salą ogólną oraz jadalnią. Wniosek ten odrzucono²³. W 2022 r. Stowarzyszenie MAKI zawarło z Urzędem Miasta umowę o udzielenie dotacji w wysokości 78,6 tys. zł na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi²⁴. Przekazaną dotację celową przeznaczono na sfinansowanie zadania inwestycyjnego pn. *Zakup i montaż ściany mobilnej w celu wydzielenia sali ogólnej zgodnie z wymogami standaryzacji w ŚDS „Dom Tęcza”*²⁵. Realizacja ww. zadania wynikała z faktu, że Dom nie dysponował oddzielną salą ogólną oraz jadalnią (tę funkcję pełniło jedno, duże pomieszczenie). Po zrealizowaniu zadania, do Urzędu Miasta, 9 stycznia 2023 r., złożono sprawozdanie końcowe, które zaakceptował Prezydent Miasta Gniezna²⁶. W bieżącej działalności placówki, zamontowana ściana mobilna nie była wykorzystywana. Przyczyną jej montażu była konieczność spełnienia wymogów standaryzacji²⁷. Według stanu na 31 lipca 2025 r.²⁸ stwierdzono, że ŚDS „Dom Tęcza” zrealizował ww. zadanie inwestycyjne. Ściana mobilna nie była jednak zasunięta.

Kierownik ŚDS oświadczyła, że *na co dzień ściana ta nie jest wykorzystywana, a jej montaż wynikał z obowiązku spełnienia standardów ŚDS określonych w rozporządzeniu w sprawie ŚDS tzn. zapewnienia dwóch odrębnych pomieszczeń (sali ogólnej oraz jadalni)*. Dodała, że: *brak wykorzystania ww. ściany mobilnej spowodowany jest tym, że dla uczestników z niepełnosprawnością intelektualną, a w szczególności dla osób z autyzmem, każda zmiana przestrzeni, w której przebywają może wywołać negatywne zachowania (agresję, autoagresję, lęki) oraz inne problemy z przystosowaniem się do zmiany nowego otoczenia*.

Nie kwestionując konieczności dostosowania pomieszczeń do spełnienia przez ŚDS „Dom Tęcza” standardu, NIK wskazuje, że pozyskane środki zostały wydatkowane wyłącznie w celu formalnego podniesienia standardu Domu – wypełnienia obowiązku wynikającego z rozporządzenia w sprawie ŚDS. Wprowadzenie niefunkcjonalnego rozwiązania w żaden sposób nie poprawiło komfortu uczestników Domu, a w ręcz przeciwnie - mogło spowodować dyskomfort części z nich lub doprowadzić do pogorszenia stanu ich zdrowia.

(akta kontroli str. 637-640, 751-781, 1002-1034)

W Stowarzyszeniu MAKI nie opracowano wewnętrznych procedur / regulacji dotyczących wyłaniania dostawców zamówień lub usług na rzecz ŚDS „Dom

²² Tj. Na rozbudowę budynku o pomieszczenie wielofunkcyjne w obszarze zewnętrznym o powierzchni około 35-37 m² w systemie budowy szkieletowej.

²³ Stowarzyszenie MAKI nie otrzymało pisemnej odpowiedzi.

²⁴ Umowa nr WSS.3153.2.2022 z 1 grudnia 2022 r.

²⁵ Dalej: *Zakup i montaż ściany mobilnej*.

²⁶ Pismo nr WSS.3153.2.2022 z 24 maja 2023 r.

²⁷ § 18 pkt 5 lit a) i e) rozporządzenia w sprawie ŚDS.

²⁸ Dzień przeprowadzenia oględzin Domu.

Tęcza". Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *praktyką było osobiste lub telefoniczne zbieranie ofert z rynku i wybieranie najbardziej korzystnych*.

W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie MAKI nie realizowało zamówień, co do których miałyby zastosowanie ustawa z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych²⁹.

(akta kontroli str. 746)

Również w samej ww. umowie o udzielenie dotacji na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie określono zasad wyłonienia wykonawcy zadania inwestycyjnego pn. *Zakup i montaż ściany mobilnej*. Ponadto, z podmiotem realizującym zamówienie nie zawarto umowy określającej m.in. zakres robót oraz nie sporządzono protokołu odbioru inwestycji, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1003-1005)

1.3. W okresie objętym kontrolą ŚDS „Dom Tęcza” nie świadczył usług całodobowych, co wynikało z § 2 statutu Domu. Nie pobierał także opłat za świadczone usługi w ramach dziennego pobytu uczestników. Na podstawie dokumentacji 19 uczestników ŚDS nie stwierdzono, by w decyzjach administracyjnych kierujących do Domu, które wydano w latach 2022-2024, ustalano opłaty za usługi wsparcia świadczone przez ten ośrodek wsparcia.

(akta kontroli str. 40-53)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Z wykonawcą realizującym zadanie inwestycyjne pn. *Zakup i montaż ściany mobilnej w celu wydzielenia sali ogólnej zgodnie z wymogami standaryzacji w ŚDS „Dom Tęcza”* nie zawarto umowy na roboty budowlane, co było niezgodne z art. 648 ustawy Kodeks cywilny oraz nie sporządzono protokołu odbioru inwestycji.

W zakresie braku sporządzenia umowy oraz protokołu odbioru, Kierownik ŚDS potwierdziła, że *takich dokumentów nie sporządzono*. Dodała, że *firma opracowała zakres wykonywanych robót w ofercie z 21 września 2022 r. (...). Wykonawcę rozliczono z wykonywanych prac, a fakturę opłacono dopiero po zakończeniu wszystkich robót wskazanych w ofercie. Ścianka mobilna działała prawidłowo pod względem technicznym. Nie sporządzono protokołu odbioru inwestycji z uwagi na brak wytycznych/procedur w tym zakresie*. Dodała, że: *w celu uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości planowane jest wdrożenie stosownych działań*.

(akta kontroli str. 637-640, 751-781, 1002-1034)

NIK wskazuje, że zawieranie umów w formie pisemnej pozwala m.in. na precyzyjne określenie praw i obowiązków, terminów realizacji, kosztu, sposobu zapłaty, a także zasad usuwania ewentualnych usterek, gwarancji, czy też skutków nienależytego wykonania zadania. W przypadku prowadzenia robót budowlanych, zgodnie z art. 648 ustawy Kodeks cywilny, umowa taka powinna przybrać formę pisemną. Z kolei, protokół odbioru inwestycji, potwierdza prawidłowe lub nieprawidłowe, w świetle zawartej umowy, wykonanie robót (art.

²⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1320 ze zm.

647 Kc). Sporządzanie obu ww. dokumentów ma służyć zapewnieniu transparentności w wydatkowaniu środków publicznych oraz posiadaniu dowodów w przypadku zaistnienia (także już po odebraniu dzieła) konieczności formułowania i dochodzenia roszczeń z tytułu nienależytego wykonania zadania.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania Stowarzyszenia MAKI związane z wykorzystaniem dotacji na bieżące prowadzenie ŚDS „Dom Tęcza”. Prawidłowo zrealizowano wszystkie postanowienia umów zawartych z Urzędem Miasta, a wykazywana w sprawozdaniach przesyłanych do Wojewody Wielkopolskiego liczba uczestników ŚDS była zgodna z prowadzoną ewidencją uczestników oraz listami obecności.

W okresie objętym kontrolą w ŚDS „Dom Tęcza” zrealizowano jedną inwestycję dotyczącą zakupu i montażu ściany mobilnej. Z podmiotem wykonującym zamówienie nie zawarto jednak pisemnej umowy, co było niezgodne z art. 648 Kc oraz nie sporządzono protokołu odbioru inwestycji. Ponadto, realizacja ww. inwestycji wynikała wyłącznie z konieczności spełnienia przez ŚDS „Dom Tęcza” standardu posiadania odrębnej sali ogólnej oraz jadalni. W praktyce jednak, z uwagi na stan zdrowotny części uczestników Domu, ściana mobilna nie była wykorzystywana.

OBSZAR

2. Świadczenie usług i zapewnienie standardu w ramach środowiskowych domów samopomocy.

Opis stanu faktycznego

2.1. ŚDS „Dom Tęcza”, jako dom typu B, przeznaczono dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. W latach 2022-2024 Dom sprawował opiekę nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w formie dziennej w godzinach od 7:00 do 15:00, w tym zajęcia z uczestnikami prowadzono przez co najmniej sześć godzin dziennie.

(akta kontroli str. 40-67)

W okresie objętym kontrolą ŚDS czasowo zamykano, po wcześniejszym zasięgnięciu opinii uczestników lub ich opiekunów oraz po poinformowaniu o tym, z dwutygodniowym wyprzedzeniem, Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, a także Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gnieźnie. Jedynie w 2023 r., informację o zamknięciu ŚDS „Dom Tęcza” przekazano bez zachowania ww. terminu, co szerzej opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1134-1168)

ŚDS „Dom Tęcza” działał w oparciu o statuty stanowiące załączniki do uchwał nr: 4/2013 z 4 września 2013 r., 2/2022 z 3 marca 2022 r. oraz 1/2025 z 14 marca 2025 r. Ponadto, Dom funkcjonował na podstawie regulaminu organizacyjnego³⁰, programu działalności³¹ i planu pracy na każdy rok, które każdorazowo były uzgadniane z Wojewodą Wielkopolskim oraz zatwierdzane przez Urząd Miasta.

³⁰ Z 16 stycznia 2014 r. oraz 5 września 2024 r.

³¹ Brak daty sporządzenia.

(akta kontroli str. 40-195)

W latach 2022-2024 liczba miejsc statutowych w ŚDS „Dom Tęcza” wynosiła 40 (35 do listopada 2022 r.). Natomiast liczba uczestników przebywających w nim według stanu na początek i koniec każdego roku objętego kontrolą wyniosła odpowiednio: 35 i 39, 40 i 40, 40 i 40. Z kolei, średnia miesięczna liczba uczestników osiągnęła: w 2022 r. – 27 osób, w 2023 r. – 30, 2024 r. – 31. Najmłodszy uczestnik miał 20 lat, a najstarszy 55 lat. Średni wiek wszystkich uczestników wynosił w: 2022 r. – 33 lata³², 2023 r. – 32 lata oraz 2024 r. – 33 lata.

(akta kontroli str. 39)

W latach objętych kontrolą, łącznie pięć osób z zaburzeniami psychicznymi zakończyło lub zrezygnowało z uczestnictwa w ŚDS „Dom Tęcza”. Jedna osoba w 2022 r. ze względów zdrowotnych; trzy osoby w 2023 r.: z powodów rodzinnych, wygaśnięcia decyzji administracyjnej³³ oraz bez wskazania konkretnego powodu rezygnacji, zaś jedna osoba w 2024 r. z powodu wygaśnięcia decyzji administracyjnej³⁴.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *uczestnik lub opiekun prawny, chcąc zrezygnować z uczestnictwa w zajęciach, składa rezygnację w MOPS w Gnieźnie.*

(akta kontroli str. 637-640, 819-821)

Na przyjęcie do ŚDS „Dom Tęcza”, według stanu na koniec każdego roku objętego kontrolą, oczekiwało odpowiednio: 30, 36 i 40 osób. Na dzień rozpoczęcia kontroli³⁵ na przyjęcie do ŚDS „Dom Tęcza” oczekiwały 42 osoby.

(akta kontroli str. 820-821)

Na podstawie próby dokumentacji dotyczącej 19 uczestników stwierdzono, że wszyscy oni mieli decyzje administracyjne kwalifikujące do skorzystania z usług oferowanych przez ŚDS. W przypadku dokumentacji indywidualnej, sześciu³⁶ z 19 uczestników brakowało decyzji administracyjnych kierujących do Domu na każdy rok.

Brak ww. decyzji administracyjnych w dokumentacji indywidualnej ww. sześciu uczestników wynikał z faktu, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie³⁷ nie przesłał ich do wiadomości placówki. W dokumentacji indywidualnej, we wskazanych przypadkach, znajdowały się pisma z MOPS informujące o skierowaniu danej osoby do Domu, które zawierały numer i datę wydania decyzji administracyjnej, a także okres na jaki ją wydano.

(akta kontroli str. 788-795)

W latach 2022-2024 nie wystąpiły sytuacje, w których osoba z zaburzeniami psychicznymi mająca decyzję administracyjną dotyczącą skierowania do ŚDS „Dom Tęcza” nie została do niego przyjęta.

³² Do listopada, a w grudniu 2022 r. 32 lata.

³³ Brak możliwości przedłużenia decyzji z uwagi na stan zdrowia uczestnika (przypadek opisany w punkcie dotyczącym skarg i wniosków).

³⁴ Uczestnik przeszedł do innej placówki.

³⁵ 11 lipca 2025 r.

³⁶ Sytuacja dotyczyła następujących lat: 1) 2022-2023 – uczestnik nr 7, 2) 2022-2023 – uczestnik nr 65, 3) 2021 r. – uczestnik nr 66, 4) 2022-2023 – uczestnik nr 68, 5) 2023 r. – uczestnik nr 70, 6) 2023-2024 – uczestnik nr 72.

³⁷ Dalej: MOPS.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *aby otrzymać decyzję administracyjną kierującą do ŚDS niezbędne jest wystawienie przez kierownika Domu zaświadczenia o wolnym miejscu w i dopiero wtedy MOPS, na podstawie niezbędnej dokumentacji, wystawia decyzję kierującą.*

(akta kontroli str. 637-640, 788-795)

W ŚDS „Dom Tęcza” nie opracowano zasad/wytycznych dotyczących przyjmowania osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności określających postępowanie w sytuacji dużej liczby chętnych do skorzystania z oferowanego wsparcia przy niewystarczającej liczbie miejsc. O kolejności przyznania wsparcia decydowała kolejność na liście oczekujących.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *Dom prowadzi zapisy w sposób ciągły. (...) w każdej chwili można przyjść i złożyć wniosek z prośbą o przyjęcie. Po złożeniu wniosku, zainteresowana osoba jest informowana, że zostaje wpisana na listę oczekujących do przyjęcia (...).*

(akta kontroli str. 637-640)

W ŚDS „Dom Tęcza” prowadzono listę oczekujących, według której na 14 lipca 2025 r., na przyjęcie oczekiwały 42 osoby. Najdłużej oczekująca na przyjęcie osoba złożyła wniosek 24 sierpnia 2011 r. (ponad 14 lat do dnia zakończenia kontroli). Ponadto, na liście znajdowały się osoby, które złożyły wniosek w: 2013 r. (jedna osoba), 2014 r. (jedna osoba), 2015 r. (sześć osób), 2016 r. (dwie osoby), 2017 r. (jedna osoba), 2018 r. (siedem osób), 2019 r. (cztery osoby), 2020 r. (trzy osoby), 2022 r. (cztery osoby), 2023 r. (sześć osób), 2024 r. (cztery osoby) oraz 2025 r. (dwie osoby). Analiza dokumentacji 19 uczestników wykazała, że do ŚDS: Dom Tęcza” przyjmowano osoby, które złożyły wniosek o przyjęcie później niż osoby wykazane na liście oczekujących. Dotyczyło to np. osób, których wnioski datowano na: 30 października 2015 r. (uczestnik nr 76), 26 lutego 2019 r. (uczestnik nr 75), 5 listopada 2019 r. (uczestnik nr 70), 2 kwietnia 2019 r. (uczestnik nr 70), 7 lutego 2019 r. (uczestnik nr 73), 28 listopada 2019 r. (uczestnik nr 77), 14 grudnia 2021 r. (uczestnik nr 74), 10 stycznia 2024 r. (uczestnik nr 78).

Kierownik ŚDS wyjaśniła: *w praktyce od wielu lat wygląda to tak, że w sytuacji kiedy zwalnia się miejsce dzwoniemy pod wskazany we wniosku o przyjęcie numer z zapytaniem czy zainteresowany nadal podtrzymuje chęć uczestnictwa w zajęciach w ŚDS (zdarza się, że osoba z niepełnosprawnością intelektualną jest jeszcze uczniem szkoły, bierze udział w zajęciach w innej placówce lub ze względów zdrowotnych w danym momencie nie może rozpocząć uczęszczania na zajęcia, bądź kilkakrotnie nie odbiera telefonu). Jeżeli z jakiś powodów dana osoba nie może uczęszczać do placówki, kontaktujemy się z kolejną osobą z listy, aż do skutku. Bywają sytuacje, w których ze względu na brak odpowiedniej liczby kadry specjalistycznej, np. pielęgniarki, nie jesteśmy w stanie zapewnić właściwych warunków rehabilitacji społecznej danej osobie. Wtedy nadal pozostaje ona na liście oczekujących, ponieważ może w przyszłości będziemy mogli zapewnić niezbędną specjalistyczną opiekę i przyjąć osobę z niepełnosprawnością intelektualną wymagającą. Nie wykreślamy również z listy osób, które w danym momencie są uczestnikami innego ośrodka ponieważ zdarza się, że po pewnym czasie taka osoba nie odnajduje się w innej placówce i jednak chce przyjść do nas. Każdy przypadek przyjęcia jest analizowany*

indywidualnie, przede wszystkim zwracamy uwagę na jak najlepsze zabezpieczenie potrzeb osoby, która ma do nas przyjść.

Kierownik ŚDS wyjaśniła również, że: zgodnie § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS, dopuszcza się zatrudnienie pracowników realizujących świadczenia zdrowotne, w szczególności rehabilitacyjne i w zakresie opieki pielęgniarstwa, jeżeli potrzeby uczestników wskazują na konieczność codziennego świadczenia tych usług. W przypadku ŚDS „Dom Tęcza” do tej pory nie mieliśmy uczestników, dla których niezbędna byłaby np. pielęgniarka, stąd też jej nie zatrudnialiśmy, ponieważ jest to zbyt duży koszt, a przede wszystkim zwracamy uwagę na zabezpieczenie potrzeb osób będących uczestnikami ŚDS. W sytuacji kiedy pojawi się takie zapotrzebowanie wśród naszych podopiecznych, wtedy będziemy zatrudniać np. pielęgniarkę, ponieważ najważniejsze jest dla nas bezpieczeństwo naszych uczestników.

(akta kontroli str. 637-640, 665-667, 822-823)

Na terenie powiatu gnieźnieńskiego funkcjonowały dwa warsztaty terapii zajęciowej, które w latach 2022-2024 dokonały względem czterech osób z niepełnosprawnościami kompleksowej oceny realizacji indywidualnych programów rehabilitacji, uzasadniając przedłużenie uczestnictwa w terapii zajęciowej okresowym brakiem możliwości skierowania do ośrodka wsparcia.

(akta kontroli str. 656-661)

2.2. Budynek ŚDS „Dom Tęcza” spełniał warunki określone w § 18 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Był oddalony od centrum miasta Gniezna i głównych dróg komunikacyjnych oraz usytuowany na jednym z gnieźnieńskich osiedli mieszkaniowych, a jego otoczenie było ogrodzone, co zapewniało zarówno bezpieczeństwo, jak i spokój uczestnikom.

Łączna powierzchnia użytkowa budynku, z której mogli korzystać uczestnicy wyniosła 326,1 m², a na jednego uczestnika przypadało 8,15 m². Budynek dysponował również pomieszczeniem piwnicznym (o powierzchni 34,4 m²), które zaplanowano zaadaptować na salę rekreacyjno-integracyjną, w której uczestnicy mogliby spędzać czas wolny. Wówczas powierzchnia użytkowa przypadająca na uczestnika zwiększyłaby się do ponad 9 m².

Budynek pod względem architektonicznym przystosowano wyłącznie do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Zapewniono w nim m.in.: podjazd do budynku; szerokie drzwi, w których zniwelowano progi; rozmieszczenie wszystkich pomieszczeń przeznaczonych dla uczestników na parterze budynku; zamontowano uchwyty uchylne w łazienkach. W jednym pomieszczeniu, tj. w sali rehabilitacyjnej stwierdzono usterki w stanie urządzeń technicznych służących przystosowaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci nieodpowiedniego zabezpieczenia zjazdu do sali rehabilitacyjnej taśmami antypoślizgowymi (dwie z siedmiu taśm były uszkodzone, tj. poodklejane i poprzerywane) oraz braku zapewnienia możliwości korzystania z uchwyty uchylne dla niepełnosprawnych, który był wyrwany ze ściany, co mogło wpływać na bezpieczne zejście/wyjście do/z sali rehabilitacyjnej uczestników ŚDS.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że uszkodzenie nastąpiło w okresie wakacyjnym, gdzie trudno było o sprowadzenie fachowca do naprawy. Dodała, że zarówno uchwyt

został przytwierdzony do ściany, jak również dwa paski taśm antypoślizgowych zostały wymienione³⁸.

W budynku znajdowały się następujące pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzonych w nich zajęć: sala ogólna z jadalnią, z salą do ćwiczeń oraz pracownią rewalidacyjną (możliwość przedzielenia ścianą mobilną³⁹); gabinet kierownika ŚDS/psychologa; pokój wyciszeń; pracownie: gospodarstwa domowego, krawiectwa i filcu, technik różnych i drewna, komputerowa i reedukacji, artystyczna; sala rehabilitacyjna; łazienka⁴⁰; kompleks sanitarny⁴¹; pomieszczenie gospodarcze. Ponadto, do dyspozycji uczestników były: hall (spełniający rolę szatni oraz miejsca wystawowego prac uczestników), dwa przedsionki (miejsce na sprzęt rehabilitacyjny). W budynku znajdowała się również odrębna toaleta dla personelu oraz pomieszczenie administracyjne.

ŚDS wyposażony był w sprzęty odpowiednie do realizacji zadań wspierająco-aktywizujących m.in.: sprzęt do treningu samoobsługi i zaradności życiowej (np. pralka automatyczna, żelazko), sprzęt sportowo-rekreacyjny (np. rowery stacjonarne, stepper, orbitrek, bieżnia), sprzęt komputerowy.

(akta kontroli str. 637-640, 751-787)

2.3. Według stanu na koniec każdego roku objętego kontrolą, w ŚDS „Dom Tęcza” zatrudniano odpowiednio: 14, 12 i 14 osób. Za wyjątkiem trzech osób zatrudnionych w każdym roku w wymiarze 1/2, 3/4 lub 7/8 etatu, wszystkie pozostałe osoby pracowały w pełnym wymiarze czasu pracy. W ŚDS „Dom Tęcza” zatrudniono osoby na stanowisku: terapeuty zajęciowego⁴², instruktora terapii zajęciowej⁴³, opiekuna/terapeuty⁴⁴, fizjoterapeuty⁴⁵, opiekuna medycznego⁴⁶, a także kierownika, zastępcy kierownika oraz księgowego⁴⁷.

Zarówno kierownik ŚDS „Dom Tęcza”, jak i pozostali pracownicy, spełniali wymagania dotyczące kwalifikacji zawodowych. Kierownik miał wykształcenie wyższe na kierunku pedagogicznym, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz prawie dwuletnie doświadczenie zawodowe przy realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi⁴⁸. Pozostali pracownicy, w zależności od zajmowanego stanowiska, posiadali wykształcenie wyższe pedagogiczne w specjalności np. opiekuńczo-wychowawczej i terapii pedagogicznej lub średnie wraz z ukończonym np. medycznym studium zawodowym na kierunku terapia zajęciowa, a także wymagane doświadczenie zawodowe w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

³⁸ Napraw dokonano w trakcie trwania czynności kontrolnych.

³⁹ Kwestię ściany mobilnej opisano w I Obszarze pkt 1.2.

⁴⁰ Wyposażona m.in. w prysznic z uchwytami i siedziskiem.

⁴¹ Przedsionek, w którym znajdują się m.in. trzy umywalki, szafki na przybory toaletowe, trzy toalety: męska, damska oraz dla osób z niepełnosprawnościami.

⁴² Po trzy osoby w latach 2022-2024.

⁴³ Po dwie osoby w latach 2022-2024.

⁴⁴ Po cztery osoby w 2022 r. i 2024 r. oraz trzy w 2023 r.

⁴⁵ Po jednej osobie w latach 2022-2024.

⁴⁶ Jedna osoba w 2022 r.

⁴⁷ Po jednej osobie w latach 2022-2024.

⁴⁸ Zatrudniona w ŚDS „Dom Tęcza” od 1 grudnia 2011 r., a od 8 października 2013 r. na stanowisku p.o. kierownika, a od 29 kwietnia 2015 r. na stanowisku kierownika.

Od 8 stycznia 2019 r. w ŚDS „Dom Tęcza” zatrudniono na 1/2 etatu osobę na stanowisku zastępcy kierownika – pomocy administracyjnej⁴⁹. Kierownik ŚDS wyjaśniła, że zatrudnienie to spowodowane było koniecznością zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami lepszego funkcjonowania i poprawy jakości świadczonych usług. Podyktowane to było zwiększeniem liczby uczestników o po pięć osób w 2014 r., w 2018 r. oraz w 2022 r. (w sumie 15 osób). Dodała, że zatrudnienie na 1/2 etatu miało na celu wsparcie kierownika, pomoc w codziennym zarządzaniu placówką (w tym planowaniu organizacji i nadzorze nad nią) oraz realizację zadań statutowych i zastępstwo w razie nieobecności kierownika. Ponadto, spowodowane było rozszerzeniem współpracy z instytucjami zewnętrznymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi władzami.

(akta kontroli str. 7-9, 671-679, 796-818)

W skład zespołu wspierająco-aktywizującego wchodził kierownik oraz wszyscy pracownicy ŚDS⁵⁰. Zespół zbierał się w: 2022 r. czterokrotnie⁵¹, 2023 r. pięciokrotnie⁵², a 2024 r. sześciokrotnie⁵³. Na spotkaniach m.in.: podsumowywano półroczne osiągnięcia uczestników, omawiano ich postępy, ustalano lub dokonywano modyfikacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego, podejmowano decyzje o przedłużeniu lub uchyleniu decyzji administracyjnej uczestnictwa w zajęciach, ustalano plany najbliższych wydarzeń i działań, omawiano bieżące sprawy i problemy.

Wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego osiągnięto w miesiącach: styczeń–czerwiec 2022 r. i listopad–grudzień 2022 r. oraz listopad–grudzień 2024 r. W pozostałych miesiącach w latach 2022–2024 ww. wskaźnik nie był adekwatny do liczby uczestników, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 665-670, 824-825, 923-949)

Średnie miesięczne wynagrodzenie pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego⁵⁴, według stanu na koniec każdego roku objętego kontrolą wyniosło odpowiednio: 4,2 tys. zł, 5,6 tys. zł oraz 5,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 671-679)

W ramach umowy zawartej w 2024 r. z Prezydentem Miasta Gniezna⁵⁵ 14 pracownikom⁵⁶ ŚDS „Dom Tęcza”, w ramach rządowego programu *Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy*

⁴⁹ Pełniąc również rolę Prezesa Stowarzyszenia MAKI.

⁵⁰ Zarządzenia w sprawie powołania zespołu wspierająco-aktywizującego nr: 2/2021 z 13 grudnia 2021 r. (12 pracowników), 1/2022 z 12 sierpnia 2022 r. (11 pracowników), 2/2022 z 17 listopada 2022 r. (13 pracowników), 1/2023 z 7 lutego 2023 r. (12 pracowników), 2/2023 z 19 grudnia 2023 r. (11 pracowników), 1/2024 z 20 lutego 2024 r. (12 pracowników), 2/2024 z 20 października 2024 r. (13 pracowników).

⁵¹ 28 czerwca, 12 sierpnia, 4 listopada, 15 grudnia.

⁵² 20 lutego, 30 marca, 29 czerwca, 26 września, 19 grudnia.

⁵³ 14 marca, 14 czerwca, 21 października, 9, 12 i 27 grudnia.

⁵⁴ W wyliczeniu nie uwzględniono wynagrodzenia psychologa świadczącego usługi w ramach umowy o świadczenie usług z 5 kwietnia 2022 r. (wcześniej obowiązywała umowa zlecenie z 3 stycznia 2022 r.).

⁵⁵ Umowa nr WSS.S.8124.2.2024 z 26 września 2024 r.

⁵⁶ W łącznym wymiarze etatu 13,1.

społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027, wypłacono dodatek motywacyjny w łącznej kwocie 82,2 tys. zł⁵⁷.

(akta kontroli str. 7-38a)

Kierownik ŚDS w latach 2022-2024 zorganizowała odpowiednio trzy⁵⁸, trzy⁵⁹ oraz cztery szkolenia⁶⁰. Nie zorganizowano natomiast w wymaganym terminie szkolenia z umiejętności komunikacyjnych, co zostało opisane w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *zgłoszenia tematyki szkoleń następowały w formie ustnej i najczęściej wynikały z pojawiających się w danym okresie, w toku pracy, problemów lub wątpliwości, jak również z chęci poszerzenia przez kadrę wiedzy*.

(akta kontroli str. 665-679, 682-694)

W okresie objętym kontrolą w ŚDS „Dom Tęcza” nie zatrudniano pracowników socjalnych, więc nie było konieczności organizacji superwizji.

(akta kontroli str. 665-667, 671-679)

2.4. Na podstawie dokumentacji indywidualnej 19 uczestników stwierdzono, że w każdym przypadku opracowano zindywidualizowany do potrzeb każdego z nich plan postępowania wspierająco-aktywizującego. We wszystkich przypadkach zespół wspierająco-aktywizujący dokonał półrocznej oraz rocznej oceny realizacji tych planów. Zarówno opracowane plany, jak i oceny, były przedstawiane i konsultowane z rodzicami/opiekunami prawnymi lub uczestnikami, czego potwierdzeniem były ich podpisy na ww. dokumentach. Dokumenty te nie były jednak opatrzone datą ich sporządzenia, w związku z czym nie było możliwe stwierdzenie kiedy faktycznie je wykonano.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *po zaleceniach pokontrolnych Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, od grudnia 2024 r., wszystkie indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego uczestników oraz ich ocen zawierają datę sporządzenia. Wcześniej data ta nie była wpisywana na dokumencie, ponieważ uznano, że jest ona zawierana w protokołach z zebrań zespołu wspierająco-aktywizującego, na których jest data, a w treści znajduje się informacja o dokonaniu podsumowania półrocznych lub rocznych osiągnięć i postępów uczestników w związku z zadaniami określonymi w celach rocznych oraz ustalenia nowych planów rocznych*.

Na podstawie dokumentacji indywidualnej dla ww. 19 uczestników stwierdzono, że dokumenty sporządzone od 2025 r. zawierają już daty sporządzenia.

(akta kontroli str. 697-698, 788-795, 923-1001)

⁵⁷ Otrzymano 83,1 tys. zł (różnicę w wysokości 0,9 tys. zł zwrócono terminowo, tj. 8 stycznia 2025 r.).

⁵⁸ 1) Współpraca zespołu wspierająco-aktywizującego. 2) Animacja poklatkowa. 3) Samodzielność i zaradność osób z niepełnosprawnością intelektualną głównym celem pracy w ŚDS.

⁵⁹ 1) Pierwsza pomoc przedmedyczna. 2) Proces adaptacji uczestnika ŚDS. 3) Zachowania agresywne lub autoagresywne wśród osób z niepełnosprawnością.

⁶⁰ 1) Wypalenie rodziców, opiekunów osób z niepełnosprawnością. 2) Trening umiejętności społecznych pracowników ŚDS. 3) Trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej. 4) Praca z dorosłymi osobami ze sprzężonymi ograniczeniami sprawności i spektrum autyzmu – realizacja założeń ustawy „Za Życiem”.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *nie wystąpiły sytuacje, w których zespół wspierająco-aktywizujący wnioskował do jednostki prowadzącej lub jednostki zlecającej o umożliwienie uczestnikowi korzystania z innych form wsparcia*. Dodała, że *przed okresem objętym kontrolą, czterech uczestników przeszło do Warsztatu Terapii Zajęciowej w Gnieźnie*.

(akta kontroli str. 697-698)

W przypadku osób, które po raz pierwszy w latach objętych kontrolą wystąpiły o skierowanie do ŚDS „Dom Tęcza”, zespół wspierająco-aktywizujący nie dokumentował dokonywania oceny możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu, jaki będzie niezbędny na jego realizację, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Usługi oferowane ww. 19 uczestnikom odpowiadały zaleceniom wynikającym z indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego. Uczestnicy korzystali m.in. z: treningu funkcjonowania w codziennym życiu, w tym dotyczącego dbałości o wygląd zewnętrzny, nauki higieny, umiejętności praktycznych, treningu kulinarnego i umiejętności spędzania czasu wolnego, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów oraz terapii ruchowej.

W ŚDS „Dom Tęcza” oferowana była również usługa poradnictwa psychologicznego, jednak w żadnym z objętych badaniem indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego nie wskazano na tego rodzaju świadczenie.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *w ŚDS „Dom Tęcza” jest zatrudniony psycholog na podstawie umowy o świadczenie usług. Psycholog prowadzi zajęcia grupowe zgodnie z tematyką zapisaną w planie rocznym (...). Zajęcia grupowe odbywają się również na tematy zależne od zgłaszanych potrzeb*. Dodała, że: *oprócz tego prowadzone są indywidualne rozmowy z uczestnikami, jednakże ze względu na charakter tych rozmów nie mogą one być zapisywane*.

(akta kontroli str. 697-698, 788-795, 950-1001)

W okresie objętym kontrolą ŚDS „Dom Tęcza” umożliwił uczestnikom spożywanie gorącego posiłku w ramach treningu kulinarnego⁶¹ cztery razy w tygodniu, a także raz w tygodniu, poprzez jego dostarczenie przez podmiot zewnętrzny.

(akta kontroli str. 710-711)

W Domu nie odbywały się zajęcia klubowe przeznaczone dla osób oczekujących na przyjęcie oraz byłych uczestników.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *nie ma możliwości prowadzenia takich zajęć popołudniami ze względu na brak kadry, która ma swoje prywatne zobowiązania i dlatego nie wnioskowano o środki na zajęcia klubowe*.

(akta kontroli str. 665-667)

⁶¹ W ramach takiego treningu realizowany był również trening budżetowy (planowanie posiłków na dany tydzień oraz realizacja zakupów).

ŚDS „Dom Tęcza” zapewnił uczestnikom Domu transport – dowożenie na zajęcia oraz odwożenie do miejsca zamieszkania, z którego korzystało około 20 uczestników. W okresie objętym kontrolą zawarto dwie umowy o świadczenie takiej usługi⁶².

(akta kontroli str. 1035-1044)

W zgromadzonej dokumentacji indywidualnej 19 osób objętych badaniem znajdowały się m.in. kopie decyzji kierującej do Domu lub pisma MOPS informujące o wydaniu takich decyzji, kopie orzeczeń o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego, ich aktualizacje oraz półroczne i roczne oceny, jak również opinie specjalistów, np. psychologa.

W dokumentacji zbiorczej znajdowały się natomiast m.in.: ewidencja uczestników (zawierająca m.in.: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia wraz z numerem PESEL, adres zamieszkania, imię i nazwisko oraz numer telefonu opiekuna, datę przyjęcia do ŚDS „Dom Tęcza”, informacje dotyczące stanu zdrowia); dokumenty dotyczące nieobecności; dokumenty dotyczące stanu zdrowia uczestnika. Prowadzono również dzienniki zajęć dla poszczególnych pracowników⁶³, które uzupełniano codziennie, a także odrębne dla każdego z uczestników ŚDS zeszyty obserwacji bieżących, w których cotygodniowo odnotowywano ich aktualne działania, postępy, zachowania.

(akta kontroli str. 788-795, 1333-1693)

W latach 2022-2024 nie wpłynęły, zarówno do ŚDS, jak i do innych podmiotów⁶⁴ skargi związane z udzielaniem przez ŚDS wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi. Wpłynęło natomiast pismo⁶⁵ opiekuna jednego z uczestników z prośbą o uzasadnienie decyzji dotyczącej braku możliwości jego dalszego uczestnictwa w zajęciach. W odpowiedzi⁶⁶, Prezes Stowarzyszenia MAKI wskazała m.in. *na zbyt intensywny odbiór bodźców ze środowiska – jego układ nerwowy ma wysoką wrażliwość na niektóre czynniki zewnętrzne, ich doświadczanie sprawia mu ogromny dyskomfort. Zauważyć można wówczas przeładowanie sensoryczne skutkujące autoagresją. Wymaga on indywidualnego podejścia, potrzebuje terapii jeden na jeden, nie jest w stanie funkcjonować w dużej grupie.*

(akta kontroli str. 624-632, 665-670, 680-681)

Z danych pozyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że z 77 osób uczestniczących w terapii prowadzonej przez ŚDS „Dom Tęcza” od początku jego funkcjonowania, łącznie trzy osoby były zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego przez Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie, a dwie z nich dodatkowo przez inne podmioty gospodarcze. Ubezpieczenia z tytułu wykonywania umowy

⁶² Umowa (wraz z aneksami) z 2 stycznia 2022 r. na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. (stawka za przejechany kilometr kształtowała się na poziomie od 2,70 zł do 3,50 zł) oraz z 2 stycznia 2024 r. (wraz z aneksami) na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. (stawka za przejechany kilometr kształtowała się na poziomie od 3,50 zł do 4,00 zł).

⁶³ 1) Technik różnych i drewna, 2) krawiectwa i filcu, 3) gospodarstwa domowego, 4) artystycznej, 5) komputerowej, 6) rewalidacyjnej.

⁶⁴ Urzędu Miejskiego w Gnieźnie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie oraz Starostwa Powiatowego w Gnieźnie.

⁶⁵ Z 27 grudnia 2023 r.

⁶⁶ Z 30 stycznia 2024 r.

agencji, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług zgłaszane były na okresy nie dłuższe niż 2,5 miesiąca. Dla jednej z trzech osób okres wykonywania umów pokrywał się z uczestnictwem w zajęciach w ŚDS⁶⁷.

(akta kontroli str. 502-623)

2.5. ŚDS „Dom Tęcza”, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, przesyłał do Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, w terminie do 15 lutego po okresie sprawozdawczym, *sprawozdania z działalności ŚDS w roku budżetowym*⁶⁸. Nie przekazywano ich jednak, mimo takiego wymogu, do Urzędu Miasta, co zostało opisane w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

W sprawozdaniach zamieszczono wszystkie informacje wskazane w § 25 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS, m.in.: dotyczące: form i efektów prowadzonej działalności; zasobów finansowych i kadrowych; ogólnej liczby oraz średniej liczby uczestników poszczególnych zajęć; współpracy z innymi podmiotami, a także oceny realizacji zadań i wniosków.

Jednocześnie, w sprawozdaniach za 2022 r. i 2023 r., w części dotyczącej wniosków, wskazano, że: (...) *w przyszłych latach zamierza się poszerzać ofertę tematyczną zajęć, co pozwoli zwiększyć sprawność i samodzielność uczestników ŚDS „Dom Tęcza”*. Analiza oferowanych w latach 2022-2024 przez Dom rodzajów zajęć i pracowni, wskazuje jednak, że w każdym roku prowadzone były te same zajęcia.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, m.in. że: *Dom stara się co roku urozmaicać swoją ofertę. Nazwy pracowni pozostają takie same, jednakże niejednokrotnie dochodzą nowe techniki wykorzystywane w terapii. Oprócz realizacji planu rocznego, Dom bierze udział w różnych spotkaniach integracyjnych, sportowych czy kulturalnych (...). Wszystkie dodatkowe zajęcia, wyjścia i wyjazdy są odnotowywane w comiesięcznych sprawozdaniach do Urzędu Miasta w Gnieźnie oraz zapisywane w miesięcznym skoroszycie „Zajęcia dodatkowe – trening spędzania czasu wolnego” (...). Dodała, że: co roku zgłaszane jest zapotrzebowanie m.in. na środki na dodatkowe sprzęty, które mogłyby poszerzyć ofertę terapii dla uczestników*.

W latach objętych kontrolą do ww. sprawozdań Wielkopolski Urząd Wojewódzki nie zgłaszał uwag.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *Dom nie otrzymał informacji zwrotnej o zatwierdzeniu sprawozdań. Według uzyskanej informacji, kontakt w sprawie złożonych sprawozdań ma miejsce tylko w przypadku zaistnienia nieprawidłowości, bądź jakichś uwag*.

(akta kontroli str. 710-711, 796-818)

2.6. W okresie objętym kontrolą pracownicy ŚDS, w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników, współpracowali m.in. z: 1) rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi w ramach np. spotkań informacyjnych dotyczących postępów w terapii i rehabilitacji; 2) MOPS w Gnieźnie, w zakresie np. podpisywania porozumień z uczestnikami/opiekunami prawnymi i wydawania decyzji administracyjnych kierujących do ŚDS, monitorowania sytuacji socjalnej niektórych uczestników; 3) organizacjami pozarządowymi np. Stowarzyszeniem

⁶⁷ Dotyczył okresu od 21 do 30 maja 2025 r.

⁶⁸ 15 lutego 2023 r – za 2022 r., 15 lutego 2024 r. – za 2023 r., 14 lutego 2025 r. – za 2024 r.

MAKI, Stowarzyszeniem Młodych Wielkopolan z Gniezna; 4) III Liceum Ogólnokształcącym w Gnieźnie; 5) warsztatami terapii zajęciowej w: Gnieźnie, Kłecku, Koszalinie, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Kłecku, innymi ŚDS w: Gnieźnie, Trzemesznie, Gozdowie, Słowikowie, Lucynowie poprzez udział w imprezach okolicznościowych; 6) ośrodkami kultury i organizacjami kulturalno-rozrywkowymi np. Centrum Kultury w Gnieźnie poprzez udział w warsztatach muzycznych, koncertach, wystawach; 7) innymi podmiotami np. Schroniskiem dla Bezdomnych Zwierząt w Gnieźnie. Warunków współpracy z ww. podmiotami nie ustalono w formie pisemnej. W formie pisemnej zawarto wyłącznie jedną umowę z Wielkopolskim Samorządowym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Gnieźnie, która dotyczyła realizacji w okresie od 7 do 17 stycznia 2025 r., w wymiarze 70 godzin, praktyki zawodowej przez pięć słuchaczek kierunku terapeuta zajęciowy.

(akta kontroli str. 7-9, 252-501, 1131-1133)

Na terenie Gniezna, w okresie objętym kontrolą, nie funkcjonował klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

(akta kontroli str. 7-9)

2.7. W latach 2022-2024 w ŚDS „Dom Tęcza” przeprowadzono cztery kontrole⁶⁹, z tego dwie przeprowadził Wojewoda Wielkopolski⁷⁰ oraz dwie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gnieźnie⁷¹.

Wojewoda Wielkopolski, w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2024 r. wydał pięć zaleceń pokontrolnych dotyczących: 1) *dostosowania zapisów w statucie i regulaminie organizacyjnym Domu do aktualnego stanu prawnego i faktycznego*; 2) *przeprowadzania szkoleń dla pracowników w zakresie tematycznym wynikającym ze zgłoszonych przez nich potrzeb, związanych z funkcjonowaniem Domu, co najmniej raz na 6 miesięcy*; 3) *przeprowadzania szkoleń dla pracowników Domu prowadzących trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej*; 4) *podjęcia działań zmierzających do osiągnięcia wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego*; 5) *przestrzegania, aby indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego uczestników oraz ich oceny zawierały datę ich sporządzenia*. O realizacji ww. zaleceń Kierownik ŚDS powiadomił

⁶⁹ Do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. 11 lipca 2025 r.

⁷⁰ 1) 28 listopada 2022 r. przeprowadzono oględziny obiektu w związku z wnioskiem Prezydenta Miasta Gniezna o zwiększenie liczby miejsc pobytu dziennego z 35 do 40; 2) od 5 września 2024 r. do 18 października 2024 r. w zakresie spełnienia standardu usług oraz kwalifikacji kadry realizującej zadanie z zakresu pomocy społecznej.

⁷¹ 14 września 2022 r. w zakresie: stanu sanitarno-technicznego i higienicznego obiektu z uwzględnieniem zagadnień dezynfekcji, oceny gospodarki odpadami komunalnymi i medycznymi, postępowania z bielizną czystą i brudną, stosowania środków ochrony indywidualnej, dostępności preparatów dezynfekcyjnych, dokumentacji obiektu, badań sanitarno-epidemiologicznych, przestrzegania ustawy z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych; 2) 13 lutego 2025 r. w zakresie: oceny stanu sanitarno-technicznego i higienicznego pomieszczeń z uwzględnieniem zagadnień dezynfekcji, oceny gospodarki odpadami, postępowania z bielizną czystą i brudną, dokumentacji, w tym procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, aktualności badań do celów sanitarno-epidemiologicznych, przestrzegania ustawy z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Wojewodę Wielkopolskiego w terminie⁷². Kierownik ŚDS w ww. piśmie wskazała że: *dostosowano zapisy w statucie i regulaminie organizacyjnym Domu do aktualnego stanu prawnego i faktycznego; przeprowadzono szkolenie dla pracowników w zakresie tematycznym wynikającym ze zgłoszonej potrzeby⁷³ oraz szkolenia „Trening umiejętności społecznych pracowników ŚDS”; podjęto działania zmierzające do osiągnięcia wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego, a także nanoszenia dat sporządzenia indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego.*

W obu ww. kontrolach nie była poruszana kwestia ściany mobilnej. Stwierdzano jedynie (bez wyraźnego wskazania czy takie rozwiązanie stanowiło spełnienie standardów wynikających z rozporządzenia w sprawie ŚDS), że ŚDS „Dom Tęcza” dysponował jednym pomieszczeniem spełniającym jednocześnie rolę sali ogólnej i jadalni.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, w wyniku dwóch ww. kontroli, wydał zalecenia w zakresie: *prowadzenia zapisów dotyczących prania mopów i ścierek wielokrotnego użytku (rejestr prania)* (kontrola z 2022 r.) oraz *zapewnienia w obiekcie w pokoju wyciszeń kanapy o powierzchni zmywalnej* (kontrola z 2025 r.). O realizacji ww. zaleceń Kierownik ŚDS powiadomiła Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, przy czym w przypadku kontroli z 2025 r. nastąpiło to po terminie, tj. 26 marca 2025 r., zamiast 14 marca 2025 r.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *późniejszy termin przesłania odpowiedzi spowodowany był tym, że chcieliśmy odpowiedzieć w momencie kiedy zalecenie zostanie zrealizowane. Niestety czas realizacji zlecenia się przedłużył.*

(akta kontroli str. 701-702, 1232-1330)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Informację o czasowym zamknięciu ŚDS „Dom Tęcza” w dniach od 24 lipca do 6 sierpnia 2023 r. przekazano do Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta z naruszeniem terminu określonego w § 6 pkt 5 rozporządzenia w sprawie ŚDS, tj. 17 lipca 2023 r., zamiast w terminie do 10 lipca 2023 r.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *opóźnienie było spowodowane natłokiem innych spraw związanych z bieżącym funkcjonowaniem ośrodka.*

(akta kontroli str. 637-640, 1134-1168)

2. W pomieszczeniach Domu nie zapewniono informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy, co było niezgodne z art. 6 pkt 1 ppkt c ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁷⁴.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *budynek nie został do tej pory dostosowany dla osób niewidomych lub słabowidzących, ponieważ jest to bardzo kosztowna inwestycja, a do tej pory nie mieliśmy i nie mamy uczestników z tymi wymaganiami. Staramy się*

⁷² 25 marca 2025 r. (zalecenia pokontrolne otrzymano 25 lutego 2025 r.).

⁷³ Szkolenie pn. „Praca z dorosłymi osobami ze sprzężonymi ograniczeniami sprawności i spektrum autyzmu – realizacja założeń ustawy „Za życiem”.

⁷⁴ Dz. U. z 2024 poz. 1411, ze zm.

rozdysponowywać środki powierzone na prowadzenie ŚDS w jak najbardziej gospodarny sposób, dlatego przeznaczamy przekazywane środki na zabezpieczenie potrzeb obecnych uczestników. Dodała, że: w placówce osoby z większymi potrzebami zawsze wspierane są przez kadrę i nie poruszają się samodzielnie. W sytuacji, gdy któryś z uczestników będzie miał szczególne potrzeby związane ze wzrokiem zapewnimy takiemu uczestnikowi asystenta pomagającego w poruszaniu się po ośrodku.

(akta kontroli str. 665-670, 751-781)

NIK wskazuje, że spełnianie minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, do których zalicza się zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy, nie jest uzależnione od faktycznego udziału osób z niepełnosprawnością wzroku w zajęciach prowadzonych w Domu. Natomiast niezastosowanie takich rozwiązań może być przyczyną braku zainteresowania usługami Domu wśród osób z niepełnosprawnością wzroku.

3. W miesiącach: lipiec–październik 2022 r., styczeń–grudzień 2023 r. oraz styczeń–październik 2024 r. nie zapewniono wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego. Stanowiło to naruszenie § 12 ust. 1a rozporządzenia w sprawie ŚDS, w myśl którego, w przypadku uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, będących uczestnikami domów typu A, B i C, wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego wynosi nie mniej niż 1 etat na 3 uczestników.

W ŚDS „Dom Tęcza” wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego wyniósł w: a) lipcu 2022 r. 10,38 oraz w miesiącach sierpień–październik 2022 r. 9,38, przy wymaganej liczbie etatów 10,46; b) miesiącach styczeń–grudzień 2023 r. kształtował się od 9,38 do 11,38, przy wymaganej liczbie etatów 12 w styczniu 2023 r., a w pozostałych miesiącach 12,13 oraz c) miesiącach styczeń–październik 2024 r. kształtował się od 9,38 do 11,38 przy wymaganej liczbie etatów 12,13.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że w każdym roku podejmowano starania zmierzające do osiągnięcia wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego. Możliwość zatrudniania osób uzależniona była od dostępnych środków finansowych, a niestety często są one zbyt małe. Dodała: że przyjmowano też osoby na staż z Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie, co zwiększało liczbę osób do opieki nad uczestnikami oraz zapewniało oszczędności. W 2022 r. przez trzy miesiące odbywała staż jedna osoba, a przez dwa miesiące, dwie. W 2023 r., przez dwa miesiące staż odbywały trzy osoby, a w 2024 r. w trakcie jednego miesiąca, również trzy osoby, w ciągu dwóch miesięcy jedna osoba zaś sześciu miesięcy - dwie. Wyjaśniła również, że: w czasie objętym kontrolą jeden z pracowników przebywał na dłuższym zwolnieniu lekarskim, macierzyńskim lub wychowawczym (od 4 stycznia 2022 r. do 4 sierpnia 2025 r.), a ponieważ nie można było znaleźć pracownika na zastępstwo to postanowiono zawrzeć umowę o świadczenie usług z fizjoterapeutą.

(akta kontroli str. 665-670, 824-825, 923-949)

4. Pracownikom Domu prowadzącym treningi umiejętności komunikacyjnych⁷⁵ nie zapewniono możliwości przeszkolenia się w tym zakresie nie rzadziej niż raz na trzy lata, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się. Stanowiło to naruszenie § 23 rozporządzenia w sprawie ŚDS, który stanowi, że ww. szkolenie przeprowadza się dla wszystkich pracowników, przy czym dla osób realizujących treningi, o których mowa w § 14 pkt 2a, nie rzadziej niż raz na trzy lata. Szkolenia we wskazanym zakresie, w których uczestniczyli wszyscy pracownicy Domu, zorganizowano 18 marca 2019 r. i 26 października 2024 r.⁷⁶, tj. po ponad pięciu latach.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, m.in. że: *nie udało się nam tego zrobić ze względu na brak środków finansowych.*

(akta kontroli str. 665-679, 682-694)

NIK wskazuje, że koszt takiego szkolenia wynosi kilkaset złotych na osobę, co przy rocznym budżecie Domu wynoszącym ponad milion złotych oraz jego trzyletniej cykliczności, nie stanowi nadmiernego obciążenia finansowego Stowarzyszenia.

5. ŚDS „Dom Tęcza” nie przekazał sprawozdań ze swojej działalności do Urzędu Miejskiego w Gnieźnie za lata budżetowe 2022-2024. Naruszono tym § 25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ŚDS, który stanowi, że sprawozdanie przesyła się jednostce prowadzącej lub jednostce zlecającej, a także właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 15 lutego po okresie sprawozdawczym. Przedmiotowe *sprawozdania* przekazano wyłącznie Wydziałowi Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, m.in. że: *sprawozdania z działalności ŚDS za dany rok przekazywane były przez Centralną Aplikację Statystyczną wraz z informacją o ich przekazaniu wysyłaną pocztą elektroniczną; otrzymano też informację, że sprawozdanie ma być wypełnione w CAS i nie należy przekazywać go w formie pisemnej. Ponieważ większość sprawozdań wypełnianych w CAS wymaga podpisu elektronicznego Prezydenta Miasta Gniezna, uznano, że powyższe sprawozdania przechodzą przez Urząd Miasta i dlatego nie składano ich w formie papierowej. Dodała, że: co roku składane są oddzielnie do 30 stycznia sprawozdania roczne jednostce zlecającej według wzoru wynikającego z umowy na prowadzenie ŚDS. Wiele informacji przekazywanych w obu sprawozdaniach się pokrywa lub wynika z innych dokumentów dostarczanych do Urzędu Miasta przez cały rok budżetowy.*

(akta kontroli str. 710-711, 796-818)

NIK wskazuje, że przekazywanie przedmiotowego sprawozdania do jednostki zlecającej jest zadaniem obligatoryjnym, które wynika wprost z ww. przepisu.

6. Nie dokumentowano⁷⁷ ocen możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu jaki będzie niezbędny na jego realizację w przypadku nowo przyjętych uczestników, co

⁷⁵ Dwóch pracowników przeprowadzało takie treningi.

⁷⁶ Faktura 48/10/2024 z 26 października 2024 r. na kwotę 700,00 zł.

⁷⁷ Oprócz informacji zawartej w protokołach z zebrania zespołu wspierająco-aktywizującego, że jednym z punktów porządku zebrania wskazywano na *sporządzenie ocen funkcjonowania.*

stanowiłoby potwierdzenie spełnienia obowiązku wynikającego z § 7 pkt 6 i 7 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że: *pod koniec tzw. trzymiesięcznego okresu próbnego, zespół wspierająco-aktywizujący zbierał się i dokonywał oceny możliwości uczestnika w sposób ustny (omówienie funkcjonowania uczestnika następuje na podstawie dzienników z zajęć, zeszytów obserwacji z danej pracowni oraz obserwacji przez pozostałych członków zespołu). W trakcie zebrania przygotowywany był indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego najczęściej na okres od kiedy była wydana decyzja.*

NIK wskazuje, że zgodnie z § 6 i 7 rozporządzenia w sprawie ŚDS, w przypadku osób, które pierwszy raz wystąpiły o skierowanie do Domu, zespół wspierająco-aktywizujący musi dokonać oceny możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu jaki będzie niezbędny na jego realizację. Ocena ta jest odrębna do planu postępowania wspierająco-aktywizującego, który jest następstwem jej dokonania i winna być udokumentowana, gdyż dopiero po jej dokonaniu i przygotowaniu planu postępowania wspierająco-aktywizującego, uczestnika kieruję się do domu na czas określony, uzgodniony z kierownikiem domu, niezbędny do realizacji tego planu.

(akta kontroli str. 697-698, 788-795, 923-949, 950-1001)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2022–2024 w ŚDS „Dom Tęcza” w sposób prawidłowy realizowano usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Uczestnikom zapewniono zarówno zajęcia grupowe, jak i indywidualne, które odpowiadały ich potrzebom i wynikały ze sporządzonych przez zespół wspierająco-aktywizujący, indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego. Nie dokumentowano natomiast dokonywania ocen możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu, jaki będzie niezbędny na jego realizację w przypadku nowoprzyjętych uczestników.

W skład zespołu wspierająco-aktywizującego wchodził pracownicy Domu, którzy posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe. W poszczególnych okresach kontrolowanych lat nie osiągnięto jednak wskaźnika zatrudnienia, co stanowiło naruszenie § 12 ust. 1a rozporządzenia w sprawie ŚDS. Ponadto, nie zorganizowano w wymaganych trzyletnich cyklach, szkoleń z umiejętności komunikacyjnych dla pracowników Domu prowadzących treningi umiejętności w tym zakresie, w kwestii związanej z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, co stanowiło naruszenie § 23 ww. rozporządzenia.

Uczestnicy Domu mieli do dyspozycji budynek, który spełniał warunki określone w § 18 rozporządzenia w sprawie ŚDS, tj. w zakresie m.in.: wymaganej powierzchni na jednego uczestnika, braku barier architektonicznych, czy też znajdujących się w nim pomieszczeń oraz dysponowania odpowiednim sprzętem i wyposażeniem. Z jednego pomieszczenia istniała możliwość wydzielenia sali ogólnej i jadalni poprzez jego przedzielenie ścianą mobilną. Budynek pod względem architektonicznym przystosowano do osób z niepełnosprawnością ruchową. Nie był on natomiast odpowiednio przystosowany dla osób niewidomych lub słabowidzących. W jednym

pomieszczeniu, tj. w sali rehabilitacyjnej, stwierdzono usterki utrudniające poruszanie się osób z niepełnosprawnością ruchową, które zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli NIK.

Nieprawidłowości dotyczące nieprzekazania Urzędowi Miejskiemu sprawozdań z działalności ŚDS oraz przekazania z opóźnieniem informacji o czasowym zamknięciu Domu, nie wpłynęły na skuteczność świadczonych przez ŚDS „Dom Tęcza” usług, ponieważ miały charakter formalny.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz uwzględniając podjęte w trakcie kontroli działania, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań mających na celu:

- 1) zapewnienie zawierania umów o roboty budowlane w formie pisemnej i pisemne dokumentowanie ich odbioru,
- 2) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- 3) osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia w zespole wspierająco – aktywizującym na poziomie wynikającym z rozporządzenia w sprawie ŚDS,
- 4) terminowe organizowanie pracownikom ŚDS „Dom Tęcza” szkoleń z zakresu z umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej,
- 5) przekazywanie jednostce zlecającej zadanie publiczne - Urzędowi Miejskiemu w Gnieźnie – istotnych informacji i sprawozdań z działalności Domu w roku budżetowym,
- 6) dokumentowanie dokonywania oceny możliwości zaproponowania indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu jaki będzie niezbędny na jego realizację w przypadku nowo przyjętych uczestników ŚDS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci papierowej i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 20 października 2025 r.

Kontroler

Krzysztof Kowalak

Starszy inspektor kontroli
państwowej

/podpis/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu

Dyrektor

z up. dr Zuzanna Kaźmierczak

Wicedyrektor

/podpis/